

Gözetleyen değil izlenen kameralalar

15. İstanbul Bienali'ne seramik kameralar çalışmasıyla katılan Burçak Bingöl, bunların kent sokaklarında 19 farklı noktaya yerleştirildiğini söylüyor. Bingöl, günlük hayatta kameralar tarafından sürekli izlendiğimizi belirterek "Bu çalışmam gözetleme-insan ilişkisini tersine çeviriyor. Üzerinde çiçek desenleri var. Artık siz onu izliyorsunuz" diyor.

Burçak Bingöl'ün eski ve yeni 'Günebakan' çalışmaları.

BIENAL TÜRKİYE'YE İYİ GELDİ

15. İstanbul Bienali ile ilgili neler söylersiniz?

Huzursuzluk veren olaylar atlattık ve atlatıyoruz. Gerildik. Bu, sanata da zarar verdi. Her şeye rağmen bienalin gerçekleşmiş olması çok önemli. Sanatın gelişmesi yönünden yaran tartışılmaz. Yabancı birçok sanatçı, sanat insanı geldi. Son derece önemli bir etkinlik. Bu yıl 15'inci düzenleniyor. 30 yıl demek. İstanbul Bienali, dünyanın önemli bienalleri arasında. Ben öğrenciyken Ankara'dan bienali izlemeye gelirdim. Sanatçılara iyi geldiğini biliyorduk. Şimdi bienale sanatçı olarak katılmak benim için çok anlamlı.

BURÇAK BİNGÖL

ERKUT TEZERDİ
İSTANBUL
erkuttezerdi@karar.com

Sanatçı Burçak Bingöl, uzunca yıllar New York'ta yaşadı, ardından İstanbul'a yerleşti. Bugüne kadar 6 kişisel sergi açtı. Çalışmalarında 'yabancılaşma' teması üzerine yoğunlaştı. Sanat düşüncesine göre yapıların formunu bozup yepyeni eserler ortaya koymak gerektiğini belirten Burçak, 15. İstanbul Bienali'ne seramik kameralar (Günebakan) çalışmasıyla katılıyor. İstanbul'un 19 farklı noktasında yer alan bu kameralara çiçek motifleri işlenmiş. Bunlar kısacası kendi formunu bulan çalışmalar. Burçak'la atölyesinde sanatını ve bienali konuştuk.

Sanatta seramik kullanımını nasıl anlatırsınız?

Uzun zamandır sanat malzemesi olarak seramiği kullanıyorum. Yedi yıl önce New York'tan İstanbul'a yerleşince binlerce yıllık kent kültürü üzerine yoğunlaştım. İstanbul'un coğrafi olarak arada kalmış bir karakteri var. Kimlik mevzuu çok önem kazanıyor burada. Birçok medeniyet üst üste ve iç içe. Çevremizle yüzlerce yıllık yapılar var. Burada da bir sanatçı için geleneksel malzemeler devreye giriyor. Ancak ilk etapta 'seramik gibi geleneksel bir malzeme ile ne üretilebilir?' diye sordum kendime. Böylelikle son sergim Mitos ve Utopya'da 'seramik nedir?' sorusunun en temelini indim. Hem malzeme hem de bu malzemenin bu coğrafyada çağrıştırdıkları üzerine yeni biçim ve anlam denemeleri de diyebilirim. Hemen kendini ele vermeyen, hızlı tanımlanmayan halleriyle kendi dilini ve formunu bulan çalışmalar.

'Kendi formunu bulmayı' biraz daha açar mısınız?

Sanatta anahtar kelime 'özgün'lüktür. Bir tekrardan ziyade yeni bir yaklaşım ve yeni yarıya getirmelerle kendi zamanına ait bir üretimi anlamlı buluyorum. Sanatçının kendine has dilini bulması gerekiyor. Malzemesiyle uyumlu çalışmalı. Ben de kendime özel bir seramik dili geliştirdim. Bir eseri ortaya koymadan önce malzemenin kavramlarıyla nasıl bir araya getirebilirim ve yeni bir plastik form oluşturabilirim diye düşünürüm.

Seramik kameralar fikrinin doğuşu hakkında neler söylersiniz?

2011'de 'Nadireler Kabinesi' adında bir sergim olmuştu. Seramik kameralar yani Günebakan ilk kez orada gösterilmişti. O zaman İstanbul'a yeni taşınmıştım ve Beyoğlu'ndaki çok sayıda kamera bana oldukça ilginç gelmişti. Ben

de toplu hafızada yeri olan gündelik bir nesneyi seramik yaparak hem nesneyi hem de seramik malzemeni kendine yabancılaştırdığım bir seri üzerine çalışıyordum. Bu nesnelere biri de kamera oldu. Malzemenin seramikle yeniden üretince taşıdığı anlamın değişmesi kadar gözetleme kültürüne de işaret eden yeni bir yapıya bürünmüş oldu. Bu kameralar da Beyoğlu'ndan ilham alındı.

Çalışmalarınız için "yapıların formlarının bozulması ile ortaya çıktı" diyebilir miyiz?

Evet ama neticede baktığınızda hala kamera. Kameralar tarafından sürekli izleniyoruz. Benim bu çalışmam gözetme-insan ilişkisini tersine çeviriyor. Üzerinde çiçek desenleri var. Artık siz onu izliyorsunuz. Ayrıca seramiğin kırılabilirliği de var. Ben çalışmalarında genel olarak kırılabilirlik fikrini de kullanıyorum. Kameralar sokaklara takıldıktan sonra 'acaba kırılacaklar mı?' 'bir saldırıya maruz kalacaklar mı?' diye düşünmüştüm. Henüz bir şey olmadı neyse ki... Daha sonra bizim bu kentteki kırılabilir varoluşumuzda Günebakan çalışması arasında da bir paralellik var. Biz bu kentte var oluyorsak, onlar da olabilir.

Kameralar peki neden bir sergi mekanında değil de sokakta yer alıyor?

Öneri 15. İstanbul Bienali'nin küratörlerinden geldi. Buna birlikte karar vermiş olduk. Görüşmeler neticesinde bunlar sokaklara yerleştirildi. Yani Günebakan ilhamını aldığı Beyoğlu sokaklarına dönmüş oldu.

Hangi sokaklarda kameralar var?

Bienal mekanlarının hepsinin girişlerinde var. Ama biraz çevreye bakınmak gerekiyor. Ayrıca mekanları birleştiren noktalarda da bulunuyor. Marmara Oteli'nde, Asmalı Mescit'teki Yoğunluk Sanatçı Atölyesi'nde, Şimdi Kafe'nin içinde, İstiklal'deki Lebon Pastanesi'nde, Yeni Lokanta'da, Atölye Baska ve İstanbul Modern'de var. Kameraların yerlerini ben seçtim. Çok sık değil ama rota boyunca takipte olduğuna hatırlatırım istedim. Toplam 19 noktaya seramik kamera yerleştirildi.

Kameraların üzerinde çiçek desenleri yer alıyor. Bunları hikâyesi nedir?

Hepsi Beyoğlu'nda büyüyen çiçekler. Daha önceki çalışmalarında da çiçek motifini kullanırdım. Önce çiçekleri belirledim, sonra bahar aylarında bunları topladım, taratarak bilgisayara aktardım. Ardından seramik yüzeye uygulandı. Beyoğlu'nda çok fazla çiçek yok. Çoğunu çok zor buldum. Ben bu çiçekleri kameralara aktararak zamana da sabitlemiş oldum.